Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. lapkričio 17 d.
(OR. en)

15509/23

LIMITE

EJUSTICE 56
JAI 1487
JURINFO 12

PUBLIC

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	2024–2028 m. Europos e. teisingumo strategija – Patvirtinimas

1. 2019–2023 m. e. teisingumo strategijos ir veiksmų plano galiojimas jau eina į pabaigą ir delegacijos sutiko su tuo, kad siekiant pažangos e. teisingumo srityje būtų naudinga parengti e. teisingumo strategiją artimiausiems metams.

2. 2019–2023 m. Europos Sąjungos Taryba, Europos Komisija ir Europos Parlamentas dėjo daug pastangų, kad paspartintų skaitmenizacijos procesą ir paskatintų skaitmeninių paslaugų naudojimą e. teisingumo srityje. Daugiausia dėmesio buvo skirta teisėkūros veiksmams – užbaigtos kelios teisėkūros iniciatyvos, pvz., Reglamentas[1] dėl tarpvalstybinio elektroninio keitimosi duomenimis teisminio bendradarbiavimo civilinėse ir baudžiamosiose bylose srityje kompiuterinės sistemos (sistemos e. CODEX), kuriuo sukurta tinkama keitimosi teismine informacija naudojantis saugiomis paslaugomis sistema; Reglamentas dėl dokumentų įteikimo[2] ir Reglamentas dėl įrodymų rinkimo[3], kuriais nustatomas decentralizuotos IT sistemos su sąveikiais prieigos taškais, grindžiamais e. CODEX, naudojimas atitinkamiems ryšiams palaikyti; Elektroninių įrodymų reglamentas[4] ir ypač Reglamentas ir Direktyva dėl tarpvalstybinio teisminio bendradarbiavimo ir teisės kreiptis į teismą skaitmenizacijos (Skaitmenizacijos dokumentų rinkinys)[5].

3. Kartu su paminėtomis teisėkūros iniciatyvomis, taip pat kitais teisėkūros procedūra priimamais aktais, kuriais skatinama teisingumo sistemos skaitmenizacija, pateikta keletas ne teisėkūros iniciatyvų.

4. Delegacijos laikėsi nuomonės, kad e. teisingumo strategija padės įgyvendinti pirmiau minėtas teisėkūros ir ne teisėkūros iniciatyvas ir sudarys sąlygas daryti pažangą naujose ar susijusiose srityse.

---

1 2022 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/850 dėl tarpvalstybinio elektroninio keitimosi duomenimis teisminio bendradarbiavimo civilinėse ir baudžiamosiose bylose srityje kompiuterinės sistemos (sistemos e. CODEX), kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1726 (OL L 150, 2022 6 1, p. 1–19).

2 2020 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2020/1784 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas) (nauja redakcija) (OL L 405, 2020 12 2, p. 40–78).

3 2020 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/1783 dėl valstybių narių teismų bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose (įrodymų rinkimas) (nauja redakcija) (OL L 405, 2020 12 2, p. 1–39).

4 2023 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1543 dėl Europos įrodymų pateikimo orderių ir Europos įrodymų saugojimo orderių dėl elektroninių įrodymų baudžiamajame procese ir laisvės atėmimo bausmių vykdymo pasibaigus baudžiamajam procesui (OL L 191, 2023 7 28, p. 118–180).

5 Turi būti priimti kitame TVR tarybos posėdyje 2023 m. gruodžio 4 d., atitinkamai dok. PE-CONS 50/23 ir PE-CONS 51/23.

5. Po pirmininkavusios Čekijos surengto praktinio seminaro pirmininkavusi Švedija pradėjo diskusijas e. teisingumo darbo grupėje dėl požiūrio, kuris būtų taikomas naujai e. teisingumo strategijai. Šios diskusijos buvo tęsiamos pirmininkaujant Ispanijai, kuri parengė patį tekstą ir pateikė jį delegacijoms E. teisingumo darbo grupėje.

6. Naujojoje strategijoje išdėstyti e. teisingumo plėtojimo ES principai ir tikslai ateinantiems penkeriems metams, taip pat veiksmai, būtini pastariesiems tikslams pasiekti, kartu nustatant, kaip tolesnė veikla bus organizuojama ateityje.

7. Strategijos projektas buvo techniniu lygmeniu aptartas trijuose E. teisingumo darbo grupės posėdžiuose. Delegacijos susitarė dėl strategijos teksto paskutiniame posėdyje ir taikydamos neformalią supaprastintą rašytinę procedūrą 2023 m. lapkričio 13 d. savaitę.

8. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, Nuolatinių atstovų komiteto prašoma:

   – patvirtinti susitarimą dėl teksto ir

   – rekomenduoti Tarybai patvirtinti 2024–2028 m. Europos e. teisingumo strategiją, išdėstytą priede.

PUBLIC

PRIEDAS

2024–2028 m. Europos e. teisingumo strategija

I. ĮVADAS

1. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo V antraštinėje dalyje (67–89 straipsniai) numatyta sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kurioje ypač svarbu taikyti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija).

2. Teisė kreiptis į teismą, kuri yra laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės dalis, yra itin svarbi pagrindinė teisė Europos Sąjungoje, įtvirtinta tiek Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnyje, tiek Chartijos 47 straipsnyje, kuriuo užtikrinama teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą.

3. Pastaraisiais metais mūsų visuomenėje vis aktyviau naudojamasi technologinėmis priemonėmis ir įrankiais ir tai ypač paspartėjo dėl COVID-19 pandemijos; tai lėmė didėjančius lūkesčius skaitmeninių paslaugų srityje.

4. Teisingumo sistema, kaip esminių viešųjų paslaugų teikėja, taip pat yra skaitmenizuojama ir siekia įveikti su tuo susijusius iššūkius. Skaitmenizuojant teisingumo sistemą siekiama palengvinti ir pagerinti galimybes kreiptis į teismą, užtikrinti, kad teisingumo sistema būtų veiksmingesnė ir efektyvesnė, kartu palengvinant teisingumo srities specialistų darbą[1], ir priartinti ją prie piliečių, taip teikiant geresnes teisingumo paslaugas visiems.

[1] Teisingumo srities specialistai yra visi teisingumo srityje dirbantys specialistai, įskaitant praktikuojančius teisininkus.

A. Aplinkybės

5. 2019–2023 m. e. teisingumo strategijoje ir veiksmų plane buvo nustatyti trys strateginiai tikslai, kurie išliko aktualūs iki šiol; tai – prieiga prie informacijos teisingumo srityje, teisminių institucijų, piliečių ir teisingumo srities specialistų elektroninis ryšių palaikymas ir teismų taikomųjų programų ir sričių sąveikumas.

6. Europos Komisijos komunikate dėl teisingumo sistemų skaitmeninimo Europos Sąjungoje [2] pabrėžiama, kad teisė kreiptis į teismą ir valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimo palengvinimas yra vieni iš pagrindinių Europos Sąjungos laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės tikslų.

7. Europos Sąjungos Taryba, Europos Komisija ir Europos Parlamentas dėjo daug pastangų, kad paspartintų skaitmenizacijos procesą ir paskatintų naudotis skaitmeninėmis paslaugomis e. teisingumo srityje, kad šie tikslai būtų pasiekti.

8. Atsižvelgiant į komunikatą, Europos Sąjungos darbas e. teisingumo srityje buvo kryptingai sutelktas į teisėkūros veiksmus.

9. Priėmus Reglamentą dėl tarpvalstybinio elektroninio keitimosi duomenimis teisminio bendradarbiavimo civilinėse ir baudžiamosiose bylose srityje kompiuterinės sistemos (sistemos e. CODEX)[3] sukurta tinkama keitimosi teismine informacija naudojantis saugiomis paslaugomis sistema.

---

[2] Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Teisingumo sistemų skaitmeninimo Europos Sąjungoje priemonių rinkinys“ (COM/2020/710 final).

[3] 2022 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/850 dėl tarpvalstybinio elektroninio keitimosi duomenimis teisminio bendradarbiavimo civilinėse ir baudžiamosiose bylose srityje kompiuterinės sistemos (sistemos e. CODEX), kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1726 (OL L 150, 2022 6 1, p. 1–19).

PUBLIC

10. Reglamentu dėl dokumentų įteikimo[4] ir Reglamentu dėl įrodymų rinkimo[5] nustatyta šių dviejų teisminio bendradarbiavimo civilinėse ir komercinėse bylose priemonių skaitmenizacijos teisinė sistema, pagal kurią nuo 2025 m. gegužės mėn. atitinkamiems ryšiams palaikyti bus privaloma naudoti decentralizuotą IT sistemą su sistema e. CODEX grindžiamais sąveikiais prieigos taškais.

    E. įrodymų reglamentas[6] yra dar viena bendradarbiavimo priemonė, kuria skaitmenizuojamas ryšių palaikymas baudžiamosiose bylose.

11. Reglamentas ir Direktyva dėl tarpvalstybinio teisminio bendradarbiavimo ir teisės kreiptis į teismą skaitmenizacijos (Skaitmenizacijos dokumentų rinkinys)[7] yra pagrindiniai ramsčiai, kuriais artimiausiais metais bus grindžiamas e. teisingumas. Šių teisės aktų įgyvendinimas bus svarbiausias prioritetas šios strategijos laikotarpiu. Įgyvendinimo aktai dėl 24 teisinių priemonių, įtrauktų į Skaitmenizacijos dokumentų rinkinį, turės būti apsvarstyti komitetuose su valstybių narių atstovais. Toms priemonėms skirta decentralizuota IT sistema turės būti sukurta per nacionalinius prieigos taškus, sujungiant pavyzdinės realizacijos programinės įrangos elementus ir (arba) nacionalinius sprendinius. Be to, Skaitmenizacijos dokumentų rinkinyje nustatyti elektroninių ryšių palaikymui taikomi principai ir Europos elektroninės prieigos punktas turėtų būti laikomi pagrindu bet kokiai naujai teisėkūros iniciatyvai Europos e. teisingumo srityje.

---

4 2020 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2020/1784 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas) (nauja redakcija) (OL L 405, 2020 12 2, p. 40–78).

5 2020 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/1783 dėl valstybių narių teismų bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose (įrodymų rinkimas) (nauja redakcija) (OL L 405, 2020 12 2, p. 1–39).

6 2023 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1543 dėl Europos įrodymų pateikimo orderių ir Europos įrodymų saugojimo orderių dėl elektroninių įrodymų baudžiamajame procese ir laisvės atėmimo bausmių vykdymo pasibaigus baudžiamajam procesui (OL L 191, 2023 7 28, p. 118–180).

7 Atitinkamai dok. PE-CONS 50/23 ir PE-CONS 51/23.

PUBLIC

12. Priėmus Skaitmenizacijos dokumentų rinkinį, fiziniai ar juridiniai asmenys ir jų teisiniai atstovai galės palaikyti ryšius elektroniniu būdu per Europos elektroninės prieigos punktą. Valdžios institucijos galės saugiais ir patikimais skaitmeniniais kanalais keistis duomenimis apie tarpvalstybinio pobūdžio civilines, komercines ir baudžiamąsias bylas.

13. Kartu su paminėtomis teisėkūros iniciatyvomis, taip pat kitais teisėkūros procedūra priimamais aktais, kuriais skatinama teisingumo sistemos skaitmenizacija, pateikta keletas atitinkamų ne teisėkūros iniciatyvų, įskaitant iniciatyvą dėl sistemos e. CODEX naudojimo ir plėtojimo konsolidavimo, kurias turi valdyti ir prižiūrėti agentūra eu-LISA po to, kai 2024 m. Europos Komisija paskelbs, kad sėkmingai užbaigtas perdavimo / perėmimo procesas.

14. Valstybių narių vaidmuo bus ne mažiau svarbus, nes prisijungimas prie sistemos e. CODEX tebėra nacionalinė prerogatyva. Papildomų nacionalinių sistemų sujungimas per sistemą e. CODEX įrodo, kad kompetentingos institucijos, teisės specialistai ir fiziniai ar juridiniai asmenys gali greitai, saugiai ir patikimai palaikyti ryšius. Remdamasi sistema e. CODEX, Skaitmeninio keitimosi e. įrodymais sistema (eEDES) tampa pavyzdinės realizacijos programine įranga, o įvairių valstybių narių keitimasis tokiomis priemonėmis kaip Europos tyrimo orderiai jau šiandien yra realybė.

15. Iš viso to, kas išdėstyta pirmiau, matyti, kad e. teisingumo sričiai suteiktas didelis postūmis ir kaip ji palaipsniui pereina nuo savanorišku dalyvavimu skaitmenizacijos iniciatyvose grindžiamo požiūrio prie privalomo požiūrio, grindžiamo teisėkūros procedūra priimtais aktais, kuriais užtikrinamas didesnis teisinis tikrumas. Tai taip pat rodo, kad padaryta pažanga stiprinant teisingumo sistemos skaitmenizaciją Europos Sąjungoje.

PUBLIC

16. Be abejonės, Europos Sąjunga vis dar susiduria su iššūkiais toliau plėtodama teisingumo sistemos skaitmenizaciją. Šie iššūkiai taip pat yra svarbi galimybė ir valstybės narės turėtų būti skatinamos tęsti teisingumo sistemų modernizavimo darbą. Siekiant šio tikslo itin reikšminga yra tvirta teisinė sistema ir kai kurių pagrindinių e. sistemų tobulinimas.

B. Taikymo sritis

17. Ši strategija taikoma visoms valstybėms narėms ir turėtų būti įkvėpimo šaltinis visiems Europos Sąjungos subjektams, dalyvaujantiems skaitmeninės teisingumo srities transformacijos procese.

18. Ji taikoma 2024–2028 m. Atsižvelgiant į technologinės plėtros spartą, būtų naudinga atlikti peržiūrą, po kurios būtų galima pakoreguoti strateginius tikslus ir susijusius veiksmus. Todėl 2026 m. antrąjį pusmetį turėtų būti atliktas vertinimas ir galima peržiūra, kad prireikus būtų galima prisitaikyti prie kintančių iššūkių ir pajėgumų.

C. Strategijos tikslas

19. Šia strategija turėtų būti vadovaujamasi vykdant skaitmeninę transformaciją teisingumo srityje visoje Europos Sąjungoje.

20. Visų pirma šia strategija siekiama nustatyti strateginius ir veiklos tikslus ir principus, kurių turėtų būti laikomasi vykdant šį skaitmeninės transformacijos procesą, įdiegti organizacines ir metodines priemones, nustatyti pagrindinius įgalinančius veiksnius, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos skaitmenizacijai ir ji skatinama, taip pat skatinti mechanizmus, palengvinančius e. teisingumo iniciatyvų įgyvendinimo pažangos koordinavimą ir tolesnę veiklą.

PUBLIC

21. Reikėtų apsvarstyti konkrečius veiksmus, susijusius su klausimais, kylančiais dėl skaitmeninės transformacijos (vaizdo konferencijos, skaitmeniniai dokumentai ir t. t.), kartu numatant lankstumo galimybę siekiant įtraukti naujus veiksmus, kuriais būtų reaguojama į besiformuojančių technologijų, pavyzdžiui, dirbtinio intelekto (DI), keliamus iššūkius ir atveriamas galimybes.

22. Visų pirma šių tikslų turėtų būti siekiama civilinės ir baudžiamosios teisenos srityse lygiagrečiai, atsižvelgiant į konkretų poveikį skaitmeninei transformacijai šiose dviejose teisingumo srityse.

23. Kartu su šiais tikslais ir su jais susijusiais veiksmais turėtų būti vykdoma jų įgyvendinimui ir veiksmingumui įvertinti skirta tolesnė veikla. Todėl būtų naudinga sukurti bendradarbiaujamąjį tolesnės veiklos mechanizmą pažangai analizuoti ir vertinti. Šis bendradarbiavimas turėtų sudaryti sąlygas stebėti pažangą apibendrinant informaciją apie atitinkamus projektus ir iniciatyvas, kurie finansuojami pagal Europos Sąjungos finansines programas arba nacionaliniu lygmeniu, taip pat palengvinti valstybių narių keitimąsi informacija.

24. Nors teisingumo sistemos skaitmenizacija teikia konkrečią ir ilgalaikę naudą, nes mažėja teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo ir teismų sistemų veikimo išlaidos, investicijoms į įvairius veiksmus gali reikėti finansavimo. Valstybės narės turėtų turėti galimybę kreiptis dėl veiksmų, susijusių su teisingumo sistemos skaitmenizacija, finansavimo pagal įvairias į daugiametę finansinę programą įtrauktas finansines priemones. Turėtų būti sudarytos palankesnės sąlygos finansavimui gauti Europos Sąjungos lygmeniu.

PUBLIC

II. PRINCIPAI

A. Pagrindiniai principai

a. Pagarba pagrindinėms teisėms ir principams

25. Siekiant skatinti skaitmenizaciją reikia daug dėmesio skirti apsaugos, užtikrinamos esamomis pagrindinėmis teisėmis, veiksmingumui. Skaitmeninės teisingumo sistemos transformacijos kontekste įgyvendinamomis iniciatyvomis turi būti gerbiamas teisminių institucijų nepriklausomumas ir laikomasi teisinės valstybės principo, kuris yra viena iš pagrindinių vertybių, kuriomis grindžiama Europos Sąjunga pagal Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnį ir kurios yra bendros valstybėms narėms. Tokios iniciatyvos turėtų būti atidžiai įvertinamos, kokiu mastu jomis apsaugomos kiekvieno asmens teisės. Veiksmų visų pirma turėtų būti imamasi baudžiamosios teisenos srityje, kai nuotolinio ryšio technologijų naudojimas galėtų kelti rimtą pavojų pagrindinėms įtariamųjų ir kaltinamųjų teisėms, visų pirma teisei į teisingą bylos nagrinėjimą, teisei dalyvauti nagrinėjant bylą teisme ir teisei į gynybą. Be to, novatoriškų technologijų atsiradimas gali kelti visiškai naujus iššūkius ir riziką, tokius kaip, pavyzdžiui, kibernetinio saugumo pažeidimai, skaitmeninės atskirties didėjimas arba nesąmoninga diskriminacija dėl šališkų algoritmų ar duomenų rinkinių.

PUBLIC

b. Teisė kreiptis į teismą

26. Teisė kreiptis į teismą yra kita pagrindinė teisė ir esminis teisinės valstybės elementas. Skaitmeninė transformacija pastaraisiais dešimtmečiais iš esmės pakeitė žmonių gyvenimą ir toliau jį keis. Teismų sistemos prisitaiko prie šių kintančių poreikių ir sudaro piliečiams atitinkamas technologines galimybes. Tolesnė valstybių narių teismų sistemų skaitmenizacija, taip pat DI naudojimas teisingumo sistemose turi didžiulį potencialą visoje Europos Sąjungoje toliau visiems lengvinti ir gerinti galimybes naudotis teise kreiptis į teismą. Pavyzdžiui, yra atvejų, kai DI gali būti naudojamas mažos rizikos tikslais ir būti labai naudingas tiek piliečiams, tiek teisminėms institucijoms.

c. Orientavimasis į žmones

27. Vadovaujantis Deklaracija dėl skaitmeninio dešimtmečio skaitmeninių teisių ir principų[8], visos pastangos teisingumo sistemos skaitmenizacijos srityje turėtų būti sutelktos į žmonių poreikius. Europos Sąjungoje vykdoma skaitmeninė transformacija yra orientuota į žmogų.

28. Į žmones orientuotos paslaugos yra prieinamos visiems, pritaikytos prie žmonių poreikių ir atitinka aukštus kokybės standartus. Visų žmonių, įskaitant tuos, kurie neturi skaitmeninių įgūdžių ar priemonių, poreikiai turėtų būti tenkinami vienodai, sudarant sąlygas veiksmingai dalyvauti teismo procesuose ir į juos įsitraukti. Todėl, siekiant stiprinti žmonių ir viešųjų institucijų tarpusavio pasitikėjimą, labai svarbu nukreipti dėmesį į žmonių perspektyvą ir užtikrinti, kad teisingumo sistemos taptų prieinamesnės, veiksmingesnės ir skaidresnės.

[8] COM(2022) 28 final.

d. Skaitmeninės atskirties mažinimas

29. Siekiant skatinti sąžiningą ir subalansuotą teisingumo aplinką visoje Europoje, labai svarbu mažinti skaitmeninę atskirtį, kuri sukuria nelygias galimybes pasinaudoti teise kreiptis į teismą. Tai yra ne tik galima piliečių atskirties priežastis, bet ir kliūtis jiems naudotis savo teisėmis. Įgyvendinant šį principą taip pat būtina siekti suderinto teisingumo sistemos skaitmenizacijos lygio visose ES valstybėse narėse. Dalydamiesi geriausios praktikos pavyzdžiais ir pastangomis galime kolektyviai paspartinti skaitmeninę teisingumo sistemos transformaciją, kartu laikydamiesi į žmones orientuoto požiūrio, užtikrinančio, kad būtų saugomos ir gerbiamos kiekvieno asmens teisės.

e. Skaitmeninis naudotojų įgalėjimas

30. 46 % Europos piliečių[9] šiuo metu neturi bazinių skaitmeninių įgūdžių ir išteklių. Siekiant juos įgalinti visapusiškai naudotis savo teisėmis ir galimybėmis, turėtų būti ugdomi jų skaitmeniniai įgūdžiai, reikalingi norint naudotis skaitmeninėmis paslaugomis. Todėl skaitmeninė teisingumo sistemos transformacija turi apimti naudotojų skaitmeninį įgalėjimą ir gebėjimų stiprinimą. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas teisingumo srities specialistų mokymui. Skatinant teisingumo srities specialistus naudotis skaitmeninėmis priemonėmis ir ištekliais, padidės jų gebėjimas veiksmingai naudotis nacionalinėmis ir Europos teisinėmis sistemomis, taip užtikrinant nuoseklumą.

f. Tvarumas

31. Kiekviena e. teisingumo paslauga turėtų būti įgyvendinama ir teikiama tvariai, o tai reiškia, kad jos ekonominis, aplinkosauginis ir socialinis poveikis gali būti prognozuojamas ir išlaikomas ilguoju laikotarpiu.

[9] https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i$DV_317/default/table?lang=en

B. Veiklos principai

a. Vienkartinio duomenų pateikimo principas

32. Teikiant teismines paslaugas ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas vienkartinio duomenų pateikimo principui, kad būtų išvengta perteklinių procedūrų ir nereikalingos naštos piliečiams ir siekiama, kai įmanoma, pakartotinai naudoti į sistemą įvestą tebegaliojančią informaciją. Vienkartinio duomenų pateikimo principas taikomas paisant teisės į duomenų privatumą ir teisės būti pamirštam.

b. Standartiškai skaitmeninis

33. Taikant požiūrį „standartiškai skaitmeninis“, supaprastės procesai, sumažės popierinių dokumentų ir padidės bendras teismo procesų veiksmingumas. Teisinių paslaugų skaitmenizacija sudarys sąlygas prieinamesnei ir patogesnei teisingumo sistemai, kuri bus naudinga tiek teisės specialistams, tiek plačiajai visuomenei. Ši nauja teisingumo sistema turėtų būti kuriama kaip skaitmeninė paslauga, tačiau neskaitmeninės alternatyvos turi būti išlaikytos, kad tiems, kurie visapusiškai nedalyvauja technologijų plėtroje, būtų užtikrinta veiksminga teisinė apsauga ir teisė kreiptis į teismą.

c. Sąveikumas ir kibernetinis saugumas

34. Laisvai judančios informacijos pasaulyje itin svarbu užtikrinti teisingumo sistemų sąveikumą[10]. Teikiant pirmenybę sąveikumui bus sudarytos sąlygos sklandžiai palaikyti ryšius ir keistis duomenimis tarp skirtingų sistemų, stiprinant įvairių teisinių subjektų ir institucijų veiklos koordinavimą ir bendradarbiavimą ir taip pašalinant kliūtis tarp skirtingų nacionalinės teisės sistemų.

[10] Šiuo atžvilgiu žr. EITP sąveikumo sistemą ir Europos viešosioms paslaugoms skirtos Europos sąveikumo sistemos principus.

35. Be to, užtikrinus sąveikumą mažėja su kibernetiniu saugumu susijusi rizika ir susaistymo poveikis, kurio galima išvengti valstybėms narėms laikantis koordinuoto požiūrio. Skaitmeninių technologijų naudojimas teisingumo srityje yra labai opus klausimas, todėl turi būti laikomasi pažangiausių standartų informacijos saugumo ir kibernetinio saugumo srityje[11], taip pat turi būti visapusiškai laikomasi privatumo ir duomenų apsaugos teisės aktų.

d. Dinamiškas teisingumas

36. Teisingumas turi būti lankstus ir prisitaikantis prie nuolat kintančių visuomenės poreikių. Atsižvelgdami į unikalias asmenų ir institucijų aplinkybes, įskaitant jų gebėjimus ir įgūdžius, ir veiksmingai valdydami pokyčius, galime sukurti atsparesnę ir reaktyvesnę teisingumo sistemą, kuri prisitaiko prie naudotojų poreikių ir lūkesčių.

37. Skaitmeninės technologijos ir duomenys gali atlikti svarbų vaidmenį šiame procese. Siekiant padidinti veiksmingumą ir efektyvumą, į teisingumo paslaugas vis labiau integruojama skaitmenizacija, duomenų analizė ir dirbtinis intelektas. COVID-19 pandemija sukėlė grėsmę teisingumo paslaugų veiksmingumui ir paspartino skaitmeninę tokių paslaugų transformaciją, kartu atskleisdama tokio pokyčio iškeltus klausimus.

e. Duomenimis grindžiamas teisingumas

38. Nekyla abejonių, kad duomenimis grindžiami sprendimai yra svarbūs. Todėl iniciatyvos, be kita ko, turėtų apimti duomenų rinkimą ir duomenų analizę, nes jie yra labai svarbūs siekiant tinkamai nukreipti veiksmus, kartu šalinant galimą susijusią riziką, pavyzdžiui, duomenų ar technologinio šališkumo riziką.

[11] Šiuo atžvilgiu taip pat žr. 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2022/2555 dėl priemonių aukštam bendram kibernetinio saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 910/2014 ir Direktyva (ES) 2018/1972 ir panaikinama Direktyva (ES) 2016/1148 (TIS 2 direktyva).

39. Taip pat turėtų būti siekiama padidinti teisingumo sistemų skaidrumą, kad žmonės labiau pasitikėtų teisingumu. Prieigos prie atvirųjų teisingumo duomenų skatinimas gali būti priemonė žmonėms ir įmonėms įgalinti, taip, be kita ko, padidinant galimybes savarankiškai spręsti ginčus. Prieiga prie teisingumo duomenų taip pat gali padėti priimti tikslingesnes priemones, grindžiamas nustatytais poreikiais ir iššūkiais, taip pat paaiškinti veiksmus, kurių buvo imtasi. Svarbu suteikti prieigą prie teisingumo duomenų, kad būtų galima imtis naujų iniciatyvų ir sudaryti palankesnes sąlygas tokių iniciatyvų sinergijai.

40. Visais atvejais turi būti užtikrinama duomenų apsauga ir kibernetinis saugumas.

f. Atvirasis šaltinis

41. Europos Sąjungoje ir valstybėse narėse vis labiau pripažįstama, kad svarbu taikant tinkamą duomenų apsaugos sistemą kurti ir naudoti programinę įrangą pagal atvirosios programinės įrangos licencijas. Atvirojo šaltinio teikiama nauda, pavyzdžiui, mažesnės bendros nuosavybės išlaidos, inovacijų skatinimas ir didesnis skaidrumas bei sąveikumas, yra labai aktuali teisingumo sektoriui. Be to, atvirasis šaltinis gali prisidėti prie teisėsaugos ir teisminių institucijų tikrinimo ir pasitikėjimo jomis.

III. STRATEGINIAI IR VEIKLOS TIKSLAI

42. Bendras e. teisingumo tikslas visada turi būti gerinti teisingumo paslaugų teikimą visuomenei, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos naudotis teise į veiksmingą teisminę apsaugą. Atsižvelgiant į tai, reikėtų siekti šių strateginių tikslų:

a) gerinti prieigą prie skaitmeninio teisingumo,

b) stiprinti skaitmeninį teisminį bendradarbiavimą,

c) didinti skaitmeninio teisingumo veiksmingumą,

d) skatinti novatorišką skaitmeninį teisingumą.

43. Šiuos strateginius tikslus galima suskirstyti į toliau išdėstytus veiklos tikslus.

A. Gerinti prieigą prie skaitmeninio teisingumo

44. Siekiant užtikrinti į žmones orientuotą skaitmeninį teisingumą, būtina atsižvelgti į visus subjektus ir jų poreikius, nė vieno nepaliekant nuošalyje. Šį strateginį tikslą galima suskirstyti į keletą veiklos tikslų.

i. Skatinti visuotinę prieigą prie skaitmeninio teisingumo

45. Teisė kreiptis į teismą yra viena iš pagrindinių teisių ir vienas iš svarbiausių teisinės valstybės principų. Todėl vienas iš pagrindinių tikslų turėtų būti Europos Sąjungoje užtikrinti visuotinę teisę kreiptis į teismą, įskaitant prieigą prie skaitmeninio teisingumo.

46. Siekiant palengvinti šią prieigą visiems, itin svarbi yra vieno langelio principu veikianti skaitmeninių teisingumo paslaugų sistema – Europos e. teisingumo portalas[12] ir visos jo siūlomos papildomos paslaugos, įskaitant būsimą Europos elektroninės prieigos punktą.

ii. Skatinti pridėtinę vertę kuriančias skaitmeninio teisingumo paslaugas

47. Teisingumo paslaugos visada turėtų būti kuriamos atsižvelgiant į asmenų ir teisingumo srities specialistų požiūrį, kad jos būtų veiksmingos ir suteiktų naudotojams realios pridėtinės vertės.

iii. Tobulinti ir populiarinti e. teisingumo portalą ir EUR-Lex

48. E. teisingumo portalas ir EUR-Lex, kaip paaiškėjo, buvo vertingi sudarant palankesnes sąlygas naudotis teise kreiptis į teismą ir didinant teisingumo sistemų veiksmingumą. Jie suteikia prieigą prie įvairios informacijos ir prieglobą įvairioms internetinėms sistemoms. Jie prieinami visomis oficialiosiomis Europos Sąjungos kalbomis.

[12] https://e-justice.europa.eu/home?action=home

PUBLIC

49. Praeityje pastangos buvo sutelktos į tai, kad E. teisingumo portale būtų pateikta daugiau informacijos. Dabar daugiausia dėmesio reikia skirti portalo struktūros gerinimui, kad turinys būtų lengvai prieinamas visiems, vartojant visiems suprantamą paprastą kalbą. Tikslas – patrauklus, supaprastintas ir prieinamas E. teisingumo portalas. Svarbu, kad valstybės narės ir Europos Komisija toliau informuotų apie portalą ir jį propaguotų asmenims, įmonėms ir teisingumo srities specialistams.

iv. Mažinti skaitmeninę atskirtį siekiant užtikrinti prieigą prie skaitmeninio teisingumo

50. Norint užtikrinti visuotinę prieigą prie skaitmeninio teisingumo paslaugų, reikia pašalinti visas esamas kliūtis, trukdančias visiems žmonėms vienodomis sąlygomis naudotis tokiomis paslaugomis.

51. Siekiant šio tikslo itin svarbu nuo pat projektavimo etapo užtikrinti skaitmeninio teisingumo priemonių prieinamumą ir nediskriminavimą prieigos prie skaitmeninio teisingumo srityje.

v. Įgalinti asmenis, įmones ir teisingumo srities specialistus

52. Gebėjimų stiprinimo ir mokymo veikla padės naudotojams naudotis skaitmeninės transformacijos teikiamomis galimybėmis, suteikiant jiems veiksmingas ir kokybiškas viešąsias paslaugas teisingumo srityje. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas pirminiam ir tęstiniam teisingumo srities specialistų mokymui, kuriuo remiamas skaitmeninių profesinių įgūdžių ugdymas, laikantis Europos teisininkų mokymo strategijų.

B. Stiprinti skaitmeninį teisminį bendradarbiavimą

53. Daugelis pagrindinių bendradarbiavimu grindžiamo skaitmeninio teisingumo tikslų yra nustatyti teisinėse priemonėse, visų pirma Skaitmenizacijos dokumentų rinkinyje.

54. Artimiausiais metais didelė valstybių narių pastangų dalis būtinai bus sutelkta į tai, kad būtų pasiekti tame dokumentų rinkinyje nustatyti plataus užmojo tikslai, tačiau gali kilti papildomų iššūkių toliau gerinant skaitmeninį teisminį bendradarbiavimą.

PUBLIC

i. Gerinti tarpvalstybinį sąveikumą

55. Skaitmenizacijos srities teisėkūros procedūra priimamais aktais, pavyzdžiui, Skaitmenizacijos dokumentų rinkiniu ir e. CODEX reglamentu, sudaromos sąlygos tarpvalstybiniam teisminiam sąveikumui: siūloma skaitmenizuoti daugiau kaip 20 teisminio bendradarbiavimo priemonių. Skaitmenizacijos dokumentų rinkiniu turėtų būti remiamasi rengiant kitus teisės aktus e. teisingumo srityje Europos Sąjungoje.

56. Be to, sėkmingai vykdomos iniciatyvos, pagal kurias valstybės narės per e. CODEX keičiasi realiomis bylomis, naudodamosi savo nacionalinėmis sistemomis arba Europos Komisijos pateikta pavyzdinės realizacijos programine įranga, yra ramsčių, kuriais bus palaikoma skaitmeninė teisminių ryšių transformacija, pavyzdžiai. Atsižvelgiant į tai, turi būti užtikrintas valstybių narių sistemų, taip pat Europos Sąjungos institucijų, agentūrų ir įstaigų sistemų sąveikumas duomenų ir funkciniu lygmeniu.

57. Kaip jau minėta, viena iš prioritetinių spręstinų užduočių bus Skaitmenizacijos dokumentų rinkinio įgyvendinimas. Tam reikės priimti įgyvendinimo aktus dėl 24 teisinių priemonių civilinėse, komercinėse ir baudžiamosiose bylose ir sukurti atitinkamas decentralizuotas IT sistemas, kurias sudarytų pavyzdinė realizacija ir (arba) nacionalinės realizacijos. Šie įgyvendinimo aktai bus priimti keturiais rinkiniais nuo dabar iki strategijos laikotarpio pabaigos 2028 m., o atitinkamos IT sistemos pradės veikti praėjus dvejiems metams nuo atitinkamo rinkinio priėmimo. Kad tai būtų pasiekta, Europos Komisija, valstybės narės ir eu-LISA turės į tai investuoti daug laiko ir išteklių. Labai svarbu, kad visi subjektai įsipareigotų vykdyti šią užduotį ir, be kita ko, paskirtų ekspertus, kompetentingus svarstyti atitinkamų teisinių priemonių skaitmenizacijos klausimą.

58. Galiausiai standartizuota teisminio bendradarbiavimo priemonių skaitmenizacija sudarys sąlygas būsimam teisingumo sistemų sąveikumui su kitų sričių sistemomis.

PUBLIC

ii. Tikralaikio ryšio paslaugos

59. Kintančiame skaitmeniniame pasaulyje tikralaikio ryšio paslaugos atlieka svarbų vaidmenį stiprinant skaitmeninį teisminį bendradarbiavimą. Viena iš šių paslaugų yra vaizdo konferencijos; valstybės narės jau daro pažangą šioje srityje nacionaliniu arba Europos Sąjungos lygmeniu.

60. Daugelis būsimų iššūkių, pavyzdžiui, susijusių su dalyvių nustatymu, taip pat tai, kad Skaitmenizacijos dokumentų rinkinyje vaizdo konferencijoms teikiamas svarbus vaidmuo, garantuoja, kad ateinančiais metais šis tikslas išliks svarbus. Kitas pavyzdys – skaitmeninis vertimas žodžiu realiuoju laiku naudojant dirbtinį intelektą, kuris, gerbiant apklausiamo asmens pagrindines teises, galėtų padėti teisminėms institucijoms rengti fizinius ir nuotolinius teismo posėdžius, kartu išvengiant išlaidų, vėlavimo ir sunkumų, patiriamų ieškant vertėjų žodžiu.

C. Didinti skaitmeninio teisingumo veiksmingumą

61. Veiksmingumo aspektų yra daug, tačiau visi jie padeda kurti geresnę ir tvaresnę Europos Sąjungą.

i. Skatinti į duomenis orientuotą teisingumą

62. Į duomenis orientuoto teisingumo sukūrimas turėtų būti laikomas daugeliu požiūrių itin svarbiu kompleksiniu tikslu. Duomenys teikia puikią galimybę pagerinti teisingumo sektoriaus veiksmingumą ir kokybę:

a) bendruoju požiūriu teisingumo srities duomenų atvėrimas, kartu atsižvelgiant į duomenų apsaugos taisykles, skatina skaidrumą – vieną iš pagrindinių Europos Sąjungos vertybių;

b) ekonominiu požiūriu atvirieji duomenys suteikia galimybę kurti naujus verslo modelius, nes duomenimis yra grindžiama dauguma mūsų pagrindinių skaitmeninių įgalinančių priemonių, pavyzdžiui, DI;

PUBLIC

c) DI sistemų kūrimas daugiausia priklauso nuo visapusiško didelių, struktūrizuotų ir kompiuterio skaitomų duomenų rinkinių prieinamumo. Priimant sprendimą viešai paskelbti šiuos duomenis, būtina stengtis kiek tik įmanoma sušvelninti nenumatytą šališkumą ir kuo labiau sumažinti netyčinės diskriminacijos riziką;

d) technologiniu požiūriu teisingumo srities taikomųjų programų ir paslaugų orientavimas į duomenis palengvina sąveikumą;

e) administraciniu požiūriu iniciatyvų orientavimas į duomenis padeda priimti informacija pagrįstus sprendimus ir geriau pasirinkti prioritetus;

f) socialiniu požiūriu iniciatyvų orientavimas į duomenis padeda išryškinti skaitmeninio teisingumo naudą (pvz., išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimą, kelionių skaičiaus mažinimą ir kt.).

ii. Skaitmeninio teisingumo veiksmingumą didinančios technologijos

63. Yra technologijų, kurios akivaizdžiai didina veiksmingumą teisingumo srityje. Prie priemonių, sėkmingai didinančių veiksmingumą, verta paminėti, be kita ko, tokias technologijas kaip teismo sprendimų anonimizavimas, automatinis bylų paskyrimas, teismo posėdžių įrašų ir teismo surinktų įrodymų transkripcijos priemonės, robotų proceso automatizavimas ir elektroninio ginčų sprendimo priemonės.

64. Šios technologijos, kaip ir daugelis kitų, padeda tobulinti esamas procedūras ir didinti teisingumo veiksmingumą, atlaisvinant teismo darbuotojus, kad jie galėtų imtis didesnės pridėtinės vertės užduočių.

iii. Skatinti tam tikros teisingumo srityje vykdomos fiziniu dalyvavimu grindžiamos veiklos skaitmenizaciją

65. Pasaulis sparčiai pereina prie visiškos skaitmenizacijos ir teisingumo sritis turi prisitaikyti prie šios tikrovės. Šiuo atžvilgiu, be kita ko, gali reikėti pertvarkyti, pavyzdžiui, fiziškai teikiamą pagalbą piliečiams, privalomas fiziniu dalyvavimu grindžiamas administracines procedūras arba vien tik fiziniu dalyvavimu grindžiamas teismines procedūras ir kt.

PUBLIC

66. Tai nereiškia, kad reikėtų atsisakyti fizinio bendravimo būdų. Fizinis ryšys tam tikrais atvejais yra labai svarbus ir kuria žmonių vykdomo teisingumo įspūdį. Vis dėlto turėtų būti plačiau naudojamasi skaitmeniniais kanalais.

D. Skatinti novatorišką skaitmeninį teisingumą

67. Naujomis technologijomis neturi būti pažeidžiamos asmenų teisės ir jos turi būti naudojamos visapusiškai gerbiant teisę į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisę į gynybą, kaip įtvirtinta Chartijos 47 ir 48 straipsniuose ir Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnyje.

68. Šiuo požiūriu Europos Sąjunga ėmėsi lyderės vaidmens transformacinių technologijų suderinimo su pagrindinėmis teisėmis bei laisvėmis ir apsaugos nuo galimos rizikos užtikrinimo srityse.

i. Novatoriškų technologijų svertas

69. Vienas iš pagrindinių tikslų yra priimti novatoriškas technologijas kaip galimybę, pavyzdžiui, priartinti teisingumą prie piliečių, gerinti teismų veikimą ir padėti teisėjams kasdieniame darbe ir kt. Tai turėtų būti daroma atsakingai, laikantis Europos Sąjungos taisyklių ir vertybių.

ii. Skatinti keitimąsi novatoriška patirtimi

70. Inovacijos susijusios ne tik su perversminėmis ir besiformuojančiomis technologijomis. Kitoks veikimo būdas taip pat yra tam tikros rūšies inovacija, ypač jei dėl jo pagerėja veikimas teisingumo srityje.

71. Todėl valstybių narių tarpusavio keitimosi novatoriška patirtimi skatinimas gali būti abipusiai naudingas tiek nacionaliniu, tiek Europos lygmeniu. Pavyzdžiui, didelės sėkmės susilaukė rotacijos tvarka Tarybai pirmininkaujančių valstybių narių surengtos konferencijos, taip pat Europos Komisijos surengti internetiniai seminarai apie dirbtinio intelekto naudojimą teisingumo srityje arba kiti forumai, kuriuose dalyvavo ekspertai.

PUBLIC

72. Visa tai turėtų duoti apčiuopiamos naudos visiems (teisingumo srities specialistams, įmonėms, piliečiams, valstybėms narėms ir Europos Sąjungai): spartinti skaitmeninę transformaciją, didinti veiksmingumą, sudaryti sąlygas kaupti vertingą patirtį, pagerinti prieigą prie teisminės informacijos, palengvinti tarpvalstybinių teismo bylų nagrinėjimą ir suderinti teismines sąvokas ir procedūras visoje Europos Sąjungoje.

73. Europos Sąjungos Tarybos parengiamasis organas e. teisingumo klausimais įsitvirtino kaip forumas svarbiems klausimams, susijusiems su teisiniais ir faktiniais iššūkiais, aptarti. Eksponentinė pažanga teisinių technologijų rinkoje gali pakeisti tai, kaip veikia visuomenė, ypač teisingumo sistema. Esminiai klausimai, susiję su transformatyviųjų technologijų taikymu ir naudojimu, turėtų būti nagrinėjami atitinkamoje darbo grupėje.

IV. VEIKSMŲ PLANAS

A. Tikslas

74. Šiuo veiksmų planu siekiama nustatyti veiksmus, kurių reikia strategijoje apibrėžtiems tikslams pasiekti. Šiuo tikslu į jį galima dinamiškai įtraukti veiksmus, kad jie būtų suderinti tiek su vykdoma veikla, tiek su veikla, kurią numatyta vykdyti ateinančiais metais arba kuri dar nežinoma. Be to, juo nustatomas mechanizmas, leidžiantis reguliariai atnaujinti iniciatyvas, kurių imamasi siekiant šios strategijos 3 skirsnyje nurodytų tikslų.

75. Veiksmų plane nustatyti vykdomi ir numatomi veiksmai ir darbo sritys. Tų tikslų turėtų būti siekiama visais veiksmais, projektais ir iniciatyvomis, nepriklausomai nuo to, ar jie jau įtraukti į veiksmų planą, ar tik planuojama juos įtraukti, kartu laikantis šios strategijos 2 skirsnyje nurodytų principų.

PUBLIC

76. Projektai ir iniciatyvos e. teisingumo srityje yra grindžiami savanoriškų veiksmų principu, išskyrus atvejus, kai pareigos nustatomos konkrečia teisine priemone. Tiek privalomi veiksmai (tie, kurie kyla iš teisės aktų), tiek neprivalomi veiksmai yra susieti su viena ar keliomis darbo sritimis.

77. Veiksmų planu siekiama užtikrinti, kad būtų tęsiamos pagal ankstesnį veiksmų planą (2019–2023 m. veiksmų planą) inicijuotos pastangos, kartu laikantis lankstesnio požiūrio. Užuot išvardijus konkrečius projektus ir iniciatyvas, jame daugiausia siekiama nustatyti veiksmus, pagal kuriuos galėtų būti įtraukti įvairūs projektai ir iniciatyvos.

78. Šiuo požiūriu siekiama geriau struktūrizuoti darbą, kiek tai susiję su sinergija, koordinavimu, stebėsena ir ataskaitų teikimu, siekiant bendrai palengvinti valdymą ir išlaikyti lankstumą.

B. Darbo sričių ir veiksmų nustatymas

79. E. teisingumo srityje nustatytos šios pagrindinės darbo sritys:

1) e. CODEX: toliau plėtoti decentralizuotą IT sistemą, įskaitant sąveikumą ir saugumo profilius bei charakteristikas;

2) e. teisingumo portalas: informacijos paslaugos ir sujungimo sąsajos su išoriniais šaltiniais;

3) elektroninės prieigos punktai: procedūrų portalai ir susijusios naudotojų sąsajos paslaugos;

4) tikralaikės taikomosios programos: vaizdo konferencijos, mašininė transkripcija ir vertimas raštu, vertimas žodžiu ir kitos tikralaikių taikomųjų programų paslaugos;

5) duomenys: teisė ir teismų praktika; teisiniai ir teisminiai duomenys;

6) DI ir kitos novatoriškos IT paslaugos teisingumo srityje;

7) kitos darbo sritys.

PUBLIC

80. Šiose darbo srityse pagal temas sugrupuojami veiksmai, kurių reikia imtis, kad būtų pasiekti strategijos tikslai.

81. Bendras pagrindinis naujo veiksmo nustatymo kriterijus yra to veiksmo suderinamumas su strateginiu ir veiklos tikslu. Veiksmai turėtų būti orientuoti į šių tikslų įgyvendinimą.

82. Nedarant poveikio galimybei ateityje įtraukti naujus veiksmus, toliau pateikiamoje lentelėje pateikiamas išsamus pagal darbo sritis suskirstytų nustatytų veiksmų, kurie yra vykdomi arba kuriuos numatoma vykdyti trumpuoju laikotarpiu, sąrašas. Atsižvelgiant į tai, kad didelė valstybių narių ir Europos Sąjungos institucijų bei įstaigų būsimų pastangų dalis ateinančiais metais kils iš teisės aktų, tam tikri veiksmai kyla tiesiogiai iš jų.

83. Nedarant poveikio penktajame stulpelyje nurodytiems subjektams, būtina atsižvelgti į tai, kad kompetentinga darbo grupė pagal savo įgaliojimus turėtų vykdyti tolesnę veiklą, susijusią su įvairiomis Europos Sąjungos iniciatyvomis teisingumo sistemos skaitmenizacijos srityje.

PUBLIC

Strateginiai tikslai	Veiklos tikslai	Pagrindinė darbo sritis	Veiksmai	Susiję subjektai
A. Gerinti prieigą prie skaitmeninio teisingumo	A.i. Skatinti visuotinę prieigą prie skaitmeninio teisingumo	2, 3	Kurti ir įgyvendinti Europos elektroninės prieigos punktą ir nacionalinius elektroninės prieigos taškus ir užtikrinti jų veikimą	Komisija[13] / VN[14]
	A.ii. Skatinti pridėtinę vertę kuriančias skaitmeninio teisingumo paslaugas	Visos	Įvertinti naudą galutiniams naudotojams Surinkti naudotojų atsiliepimus	Komisija / VN
	A.iii. Tobulinti ir populiarinti e. teisingumo portalą ir EUR-Lex	2, 5	Gerinti e. teisingumo portalo turinį, prieinamumą ir veikimą	Komisija / VN
		2, 5	Gerinti EUR-Lex turinį, prieinamumą ir veikimą	Europos Sąjungos leidinių biuras

[13] Europos Komisija
[14] ES valstybės narės

PUBLIC

	A.iv. Mažinti skaitmeninę atskirtį siekiant užtikrinti prieigą prie skaitmeninio teisingumo	7	Gerinti nacionalinių portalų ir kitų e. teisingumo paslaugų prieinamumą	Komisija / VN
		2, 3, 4, 6	Padėti naudotojams per virtualius pokalbių asistentus (pokalbių robotus, įskaitant dirbtinio intelekto pagrindu veikiančius pokalbių robotus), kad piliečiams būtų lengviau prieiti prie teisminės informacijos	Komisija / VN
		Visos	Padėti naudotojams naudotis IT fizinėmis priemonėmis	VN
		7	Užtikrinti vienodas galimybes naudotis skaitmeninio teisingumo paslaugomis visoje ES	Komisija / VN
	A.v. Įgalinti asmenis, įmones ir teisingumo srities specialistus	7	Mokyti teisingumo srities specialistus	Komisija / VN
		7	Veikla, kuria siekiama gerinti naudotojų įgūdžius, kad būtų pagerintos galimybės naudotis teise kreiptis į teismą skaitmeninėmis priemonėmis	Komisija / VN

PUBLIC

B. Stiprinti skaitmeninį teisminį bendradarbiavimą	B.i. Gerinti tarpvalstybinį sąveikumą	1	Kurti ir išbandyti naujo naudojimo atvejus, kuriais palengvinamas sąveikumas	VN
		1, 3, 4	Įgyvendinti taikytinus teisės aktus dėl tarpvalstybinio teisminio bendradarbiavimo (pavyzdžiui, Skaitmenizacijos reglamentą ir jo įgyvendinimo aktus bei kitus esamus ar būsimus ES teisės aktus)	VN
		1, 3	Įdiegti e. CODEX prieigos taškus	VN
		5	Sujungti registrus	Komisija / VN
		1, 2, 5	Skatinti naudoti Europos teismų praktikos identifikatorių (ECLI[15])	Komisija / VN
	B.ii. Tikralaikio ryšio paslaugos		Skatinti naudoti skaitmenines teismo sales	VN
		4	Gerinti vaizdo konferencijų sąveikumą (pvz., nustatyti bendrus reikalavimus, standartus ar priemones nuotoliniams teismo posėdžiams rengti)	Komisija / VN

[15] Remiantis Tarybos išvadomis dėl Europos teismų praktikos identifikatoriaus (ECLI) ir būtiniausių vienodų metaduomenų teismų praktikos srityje https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52019XG1024(01)

PUBLIC

C. Didinti skaitmeninio teisingumo veiksmingumą	C.i. Propaguoti į duomenis orientuotą teisingumą	5	Gerinti teisinių ir teisminių duomenų rinkimą ir naudojimą	VN / Leidinių biuras
		5	Teikti atviruosius duomenis ir užtikrinti skaidrumą	VN / Leidinių biuras
	C.ii. Skaitmeninio teisingumo veiksmingumą didinančios technologijos	2, 3	Įdiegti elektroninius parašus ir spaudus ir skatinti juos naudoti	Komisija / VN
			Tvarkyti naudotojo identifikavimą ir autentiškumo patvirtinimą	Komisija / VN
			Tvarkyti naudotojo sutikimus	Komisija / VN
		2, 3	Leisti naudoti sprendimus, leidžiančius elektroniniu būdu sumokėti mokesčius	Komisija / VN
		Visos	Automatizuoti teisingumo veiklą	VN
	C.iii. Skatinti tam tikros teisingumo srityje vykdomos tiesioginės veiklos skaitmenizaciją	7	Plėtoti ir skatinti nuotolines skaitmenines procedūras teisingumo srityje (kai įmanoma)	VN

PUBLIC

D. Skatinti novatorišką skaitmeninį teisingumą	D.i. Novatoriškų technologijų svertas	6	Nustatyti DI taikymo sritis ir saugiai jį taikyti teisingumo srityje, be kita ko (bet tuo neapsiribojant): teismo sprendimų anoniminimui ir pseudoniminimui; kaip teismo posėdžių įrašų ir teismo surinktų įrodymų dokumentų transkripcijos priemonę (sakytinės kalbos konvertavimui į tekstą ir teksto konvertavimui į sakytinę kalbą); vertimui raštu; atliekant, pvz., teismų praktikos ir didžiųjų duomenų šaltinių, teisinę analizę; apskaičiuojant teises į kompensaciją, pvz., keleivių teises ar pan.	Komisija / VN
	D.ii. Skatinti keitimąsi novatoriška praktika	Visos	Dalytis geriausios praktikos pavyzdžiais kompetentingoje Tarybos darbo grupėje ir kituose forumuose	VN
		Visos	Sudaryti palankesnes sąlygas informacijai apie nacionalinius ir daugiašalius projektus ir keistis tokia informacija	VN
		Visos	Sudaryti palankesnes sąlygas valstybėms narėms dalytis skaitmeniniais sprendimais ir juos pakartotinai naudoti	VN
		Visos	Rengti naujienlaiškį, kuriame būtų dalijamasi patirtimi apie vykdomas iniciatyvas, geriausios praktikos pavyzdžiais ir naujausiais pokyčiais	VN / PVN[16]

[16] Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujanti valstybė narė

PUBLIC

C. Projektų ir iniciatyvų nustatymas

84. Projekto arba iniciatyvos, kuriuo remiamas veiksmas, įtraukimo į sąrašą kriterijai:

a. Projektu arba iniciatyva turi būti aktyviai prisidedama prie strategijos tikslų įgyvendinimo ir tas projektas arba iniciatyva turi būti susijęs su konkrečiu veiksmu.

b. Projektas arba iniciatyva bus įtrauktas į atitinkamą darbo sritį, siejamą su veiklos tikslu. Jei tokios darbo srities nėra, projektas arba iniciatyva bus priskirtas prie „kitų darbo sričių“.

c. Projektas arba iniciatyva turi duoti naudos priskirtoje darbo srityje kuo didesniam valstybių narių skaičiui. Tai reiškia, kad rezultatais ir įgyta patirtimi turėtų būti dalijamasi su visomis toje darbo srityje dalyvaujančiomis valstybėmis narėmis.

d. Projektas arba iniciatyva turėtų atitikti ataskaitų teikimo, stebėsenos ir koordinavimo taisykles, taikomas jų atitinkamai darbo sričiai.

85. Šis metodas nukrypsta nuo metodikos, naudotos ankstesniame veiksmų plane, į kurį buvo įtrauktas išsamus projektų sąrašas. Vietoj to pirmenybė teikiama gebėjimui greitai reaguoti į kintančias aplinkybes, pavyzdžiui, naujų teisės aktų priėmimą, technologines inovacijas ar nenumatytas kliūtis.

V. Tolesnės veiklos mechanizmas

86. Šia strategija siekiama sukurti pagrindą tolesnės veiklos mechanizmui, kuriuo būtų nustatyti reikiami projektų ir iniciatyvų stebėsenos kriterijai. Nors tai reiškia, kad valstybės narės ir atitinkamos Europos Sąjungos institucijos ir įstaigos turi aktyviai įsitraukti, mechanizmas turėtų būti parengtas taip, kad būtų išvengta nereikalingos administracinės naštos.

PUBLIC

87. Vienodą tolesnės veiklos mechanizmą pradėjus taikyti visiems projektams ir iniciatyvoms, veiksmai bus geriau koordinuojami. Be to, tai supaprastins pažangos stebėseną, prioritetų nustatymą, planavimą ir koordinavimą tarp valstybių narių ir (arba) Europos Sąjungos institucijų ar įstaigų ir kartu labai sumažins pastangų dubliavimą.

88. Nustačius projektą ar iniciatyvą, į tolesnės veiklos mechanizmą jis turėtų būti įtrauktas pagal atitinkamą strateginį tikslą, veiklos tikslą ir veiksmą. Informacija, kurią reikia pateikti apie kiekvieną projektą ar iniciatyvą, turėtų apimti bent:

    a. Aprašymas

    b. Taikymo sritis ir tikslas

    c. Atitinkamas strateginis ir veiklos tikslas

    d. Atitinkama (-os) darbo sritis (-ys)

    e. Numatoma nauda

    f. Dalyvaujančios valstybės narės ir (arba) organizacijos, trumpai apibūdinant kiekvienos šalies vaidmenis ir atsakomybę (ypač tais atvejais, kai jų vaidmenys skiriasi)

    g. Tvarkaraštis

    h. Finansavimo šaltiniai (ES finansavimas ar kt.)

    i. Tarpusavio priklausomybė ir galima sinergija su kitais projektais (jei taikytina)

    j. Statusas

89. Šią informaciją bent kartą per metus turėtų atnaujinti už kiekvieną projektą ar iniciatyvą atsakingi asmenys ir subjektai. Tai turėtų būti daroma nedarant poveikio ataskaitų teikimo pareigoms, taikomoms kituose kontekstuose (pvz., teisingumo rezultatų suvestinėms) arba numatytoms teisėkūros procedūra priimamuose aktuose, ir turėtų būti vengiama pastangų dubliavimo.

PUBLIC

90. Rotacijos tvarka Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujanti valstybė narė turėtų reguliariai informuoti kompetentingą darbo grupę apie projektų ir iniciatyvų, įtrauktų į tolesnės veiklos mechanizmą, pažangą ir rezultatus. Tai turėtų sudaryti sąlygas pagal šią strategiją teikti gaires dėl darbo e. teisingumo srityje.

91. Siekiant kuo labiau sumažinti administracinę naštą, ataskaitų teikimo tikslais turėtų būti sudaryta galimybė naudotis bendradarbiavimu grindžiama tolesnės veiklos priemone. Tarybos generalinis sekretoriatas turėtų padėti pirmininkaujančiai valstybei narei teikdamas tolesnės veiklos priemonės prieglobą ir užtikrindamas jos veikimą.

92. Pasiūlymus įtraukti projektus ar iniciatyvas į tolesnės veiklos mechanizmą turėtų nagrinėti ir dėl jų sprendimą priimti kompetentinga Tarybos darbo grupė.

93. Europos Komisijos taip pat turėtų būti paprašyta informuoti valstybes nares apie savo projektų ar iniciatyvų padėtį ir rezultatus.

PUBLIC